

ARCADIA

Wat betekent het om in een paradijs te zijn, daar waar de tijd stil staat? Hoe is dat gekomen en hoe kijk je dan naar de brandende buitenwereld? Loop rond in *Paradys* te Oranjewoud en misschien kom je in de buurt van een antwoord.

JACOB HAAGSMA

Het heet een beeldende kunst-manifestatie, *Paradys*. Een plek waar alles stilstaat. En toch is er genoeg kunst te zien waarin juist wel veel gebeurt, waar beweging aan te pas komt, geluid, muziek zelfs – zaken die zich afspelen in de tijd.

Het mooiste voorbeeld zal de meeste bezoekers helaas ontgaan. *Building Blocks*, van Alexandra Pirici uit Roemenië, is een performance die zich alleen maar gedurende enkele weekenden afspeelt. Zelf rept ze liever van een *ongoing action*, een urenlang doorgaande, heel onnadrukkelijk en sierlijk soort choreografie van zichzelf groeperende, hergroeperende en isolerende jonge mensen.

De plek waar dit zich afspeelt, de Eekathedraal in Mildam, is niet zonder betekenis. Net als de bezoekende kunstenaars was ook kunstcriticus Hans den Hartog Jager, curator van *Paradys*, onder de indruk van deze schepping van Louis Le Roy, die zich zeker tot het jaar 3000 moet blijven ontwikkelen door bloeiend groen en steeds opnieuw gerangschikte bouwmaterialen.

Dat idee zegt iets over tijd en over wat we door willen geven aan volgende generaties (mensen, dieren en planten). Precies dat is de leidende gedachte achter Arcadia, de cultuurhonderddaaagse waar *Paradys* onder valt.

Daar staat spanning op. Niet alles is even pluis in het paradijs, en je kunt er ook nog eens uitflikkeren, zelfs zonder appel onder handbereik. Dat blijkt uit *Bloemenwapen*, het tweede werk van Erik van Lieshout.

Die slaagde er niet in om een kleurrijk perk aan te leggen dat je vanaf de Belvédère, de fraaie uitkijktoren in het Oranjewoudster parklandschap, zou moeten kunnen zien liggen. De eigenaren van de stukken land in kwestie bedankten voor de eer.

Maar precies dat moeizame proces maakte hij onderwerp van een prachtige korte film, heel venijnig ook. De geschiedenis van Oranjewoud fileert hij in één moeite, net als de huidige koninklijke familie, afstammelingen immers van Oranjewoud-stichtster Albertine Agnes.

Deze film is te zien in de schuur van Ingrid, de vrouw die hem met paard en wagen Oranjewoud liet zien. Haar tuin is al een lusthofje op zich, en met een beetje geluk schenkt ze muntthee. Dat bloemenwapen overigens, het tweede deel van dit kunst-

Big Be-Hide (St. Moritz) van Alicja Kwade. FOTO'S PETER DE KAN

werk, komt er alsnog, maar dan op een beetje een lullige plek: het dak van een parkeergarage in Heerenveen.

Wat je ook kunt horen: het geluid van krakende hersens. Sommige kunstwerken kunnen niet zonder denkwerk, zonder een zekere conceptuele gelaagdheid. Die is bij *Plantation Monoculture*, meteen aan het begin van de route bij Hotel Tjaarda, direct heel sterk.

Zet je hersencellen stil en je ziet een fors houten beeld van een forse, vermoedelijk gekleurde vrouw, duidelijk

samengesteld uit delen want je ziet de naden. Maar het verhaal daarachter is fascinerend. Het is eigenlijk een 3D-model, per computer uitgefreesd in mahoniehout: een karwei dat een maand in beslag nam. Het origineel is

Sommige kunstwerken kunnen niet zonder denkwerk

van klei en stukken kleiner, en staat nog steeds in Congo.

Maker Athanas Kindendie is lid van kunstenaarscollectief CATCP en dat is nauw verbonden met een initiatief (van de Nederlandse kunstenaar Renzo Martens) om Congolese plantagearbeiders geld te laten verdienen met hun eigen kunst, om zo die plantage aan te kopen. Daarin komen dus allerlei aspecten van kolonialisme en de economie van de kunsthandel knap samen. Denkt u daar eens aan als u straks overweegt om een kleine replica van dat beeld te kopen – van chocolade, een belangrijk Congolees exportproduct.

De geschiedenis van Oranjewoud zien we duidelijk terug in de drie enorme jurken die Diana Scherer maakte van natuurlijke materialen als grassen en haverwortels, voor Albertine Agnes en haar opvolgsters Henriëtte Amalia en Maria Louise – Marijke Meu. Hun uiterst natuurlijke uitstraling contrasteert hevig met de enorme kunststoffen cilinders waarin ze geplaatst zijn, als merkwaardige wezens gekatapulteerd uit een verre ruimte of een verre tijd. Nog meer Oranjewoud-historie moet te pas komen aan het wandkleed van Mercedes Azpilicueta, maar dat viel zo groot uit, dat er tot dusverre nog geen geschikte plek voor gevonden is. Aan denkwerk geen gebrek bij Charles Avery, die een hele 'jagershut' ter beschikking kreeg voor een mini-solo-expositie. Die was bij de perspreview nog niet af, maar de kunstenaar kletste ons de oren van het hoofd over de filosofieën en denkpatronen op het denkbeeldige eiland waar al zijn kunst zich afspeelt. Een hond zonder kop maar met twee lijven, en dus twee poepgaten, is volstrekt normaal in zijn wereld – en die staat dus meer dan levensgroot in de tuin van het pand.

Isa van Lier, vers van de kunstacademie, is met haar 26 jaar de jongste van de deelnemers. Keramiek is haar materiaal, en daarmee trekt ze in de Overtuin een bijzonder paradijsje op, vol vrolijke beelden in bijna naïef heldere kleuren. Wurm je door het eivor-

mige gat naar binnen in het hok dat daar staat, en je komt in een al even eivormig soort tempeltje terecht. Daar staan nog veel meer van die kleurrijke beelden, maar dan kleiner. Het lijkt wel snoepgoed, lastig om vanaf te blijven. De titel *Len Tempel / Temple Of Spring* verwijst al naar Japanse zen-tuinen. Hier kom je eerder vrolijk dan verlicht weer uit, ook wat waard.

De blikvanger van *Paradys* is wellicht *Big Be-Hide (St. Moritz)* van Alicja Kwade, uit Polen. Je ziet een enorme kei liggen, met daarachter een identiek exemplaar. Nog voor je goed en wel doorhebt dat er een spiegel tussen staat, verschuift het beeld. Als je doorloopt wordt die tweede kei ineens zil-verkleurig, met daartegenover dezelfde spiegelende steen – een dubbel spiegelbeeld.

Het is razendknap gedaan met die enorme spiegel, waarin het omringende bos gewoon door lijkt te lopen, en die tweede kei: een aluminium afgietsel van de eerste (die uit het Zwitserse St. Moritz komt). Het is zo al een in het oog springend werk, maar je kunt er nog van alles bij bedenken: schermen, verschuivende werkelijkheden, wat is echt en wat is waar?

Katherina Simnett reflecteert op een meer metaforische manier op de wereld, en meer in het bijzonder op het hertenprobleem waar Oranjewoud en omgeving mee te maken hebben. *Return Of The Herd* maakte ze van afgietsels van hertenbeenderen. Wie nog arcadische Bambi-associaties had, komt van een koude kermis thuis: het is het enorme skelet van een driekoppig monster.

Het krijgt des te meer lading door de plek: achter de villa van Stichting FB Oranjewoud (de voormalige eigenaar van deze krant) waar je normaal niet mag komen, met uitzicht op een hertenkamp waar je met een beetje mazzel een kudde Bambi's kunt zien rennen en vlakbij een hondenbegravingplaats. Zo vallen plek en onderwerp mooi en een tikje schrijnend samen, en dat geldt voor heel *Paradys*. Tot en met 14 augustus. Kaarten: paradys.fl

Len tempel / Temple of Spring van Isa van Lier.